

“יש לי משהו שיכול לעזור לכולנו”

“החוויה המידית אחרי לידה היא קשה אובייקטיבית, וזה חלק מהבעיה: את יולדת ואומרת ‘קשה לי’, והסביבה אומרת לך ‘נכון, זה קשה’. אין שום דרך למדוד מתי נגמר הקשה האוניברסלי ומתחיל הקשה האישית”, ילנה רוטנברג בשיחה עם לי ברבו על ספר הצביעה שהוציאה

שיתוף 138

פוסט

Colouring Book, חוברת הצביעה של ילנה רוטנברג

הטקסט הזה צריך להתחיל בגילוי נאות: ילנה רוטנברג היא חברה שלי. אנחנו מכירות ממש מהצעדים הראשונים של שתינו בעולם האמנות; למדנו יחד בתואר הראשון, וכבר יותר מעשור אני זוכה לראות מהצד איך היא מתגבשת כאמנית וירטואוזית, ומנסחת שפה מיוחדת מאד בשדה שאנחנו פועלות בו. בקולגיאיות של חברים לכיתה יש גם אלמנט של “הישרדות”: לאט־לאט אנחנו רואות איך חברים מתנפים החוצה או מתפתחים לתחומים אחרים, ורק מעטים נשארים אמנים פעילים. הדור

שלנו מגיע לרגע שבו חלקנו הופכות לאמהות, ובאופן טבעי הטלטה שולווית להורות בשלביה המוקדמים יכולה לשלוף אותך החוצה מהחיים. לא רק מהמקצוע שלך, אלא ממש מהחיים כפי שהכרת אותם.

בחודש מרץ ילנה הודיעה דרך הרשתות החברתיות שהוא מוציאה חוברת צביעה. היא הדפיסה מאתיים עותקים והציעה למעוניינים לבוא לאסוף עותק מהסטודיו או לקבל אותו בדואר תמורת 75 שקלים. הדימויים הבודדים שעלו לפייסבוק הבהירו לי שהחברה המבריקה שלי מספסל הלימודים שוב המציאה משהו מתוך אילוץ: חוברות הצביעה הללו נולדו בעקבות דפי צביעה שמצאה כשנכנסה בשנה שעברה לאשפוז פסיכיאטרי בעקבות דיכאון אחרי לידה. פרקטיקת הצביעה, מתברר, שגורה מאד במסגרות טיפוליות, ומשמשת כפעילות הרגעה.

הזמנתי את עצמי לסטודיו של רוטנברג. אמרתי שאני רוצה לרכוש חוברת ולראיין אותה. האמת היא שרציתי לראות מה שלומה. יש משהו בחברויות מהסוג הזה, שבהן כל סקאלת הרגשות היא גם אישית וגם מקצועית: אמפתיה, דאגה, אהבה וגם קנאה ותחרותיות. אני מודה לילנה על האמון הגדול והבלתי מובן מאליו שהיא נתנה בי.

הוצאת ממש לאחרונה פרויקט חדש, שבעיניי נראה כמו ספר אמן. עשית אותו בעצם די מהר, בהוצאה עצמית לגמרי ובלי תמיכה כלכלית. מה הוא בעינייך? ספר אמן? פנוי? איך את קוראת לו?

עשיתי ספר צביעה, מה זאת אומרת? כלומר, זה ספר צביעה וזה גם מה שהוא תוכנן להיות. לא הייתה לי שום כוונה או רעיון, לא רציתי להעביר מסר. רציתי לעשות דפי צביעה לחברים שלי, כי עשיתי לעצמי דפי צביעה כאלו כל השנה האחרונה. לפעמים הייתי רואה תמונה ורק

מעתיקה את קווי המתאר שלה באופן גס כדי שיהיה לי משהו להתחיל לצבוע איתו. באופן כללי, כבר כשהייתי בהריון חיפשתי עיסוקים ועשייה שיש בהם פן של יצירה אבל הם לא "אמנות", שאין להם את המשקל הכבד הזה של האם זה מייצג אותי כאמנית או מה המשמעות של זה. פשוט רציתי לעשות את העשייה, גיליתי שזה מאד עוזר לי להיות. אז בהריון תפרתי הרבה, בגדים ונחשושים ובובות לבת שלי. אחרי זה התחלתי קצת ללבד, ועכשיו אני גם קצת סורגת. כשאני ניגשת לעשות אמנות יש בזה איזה משקל וכובד, ובתהום הזו שהייתי בה בשנה האחרונה לא יכולתי להתקרב לזה. רציתי לא לעשות אמנות, לתת לעצמי קצת חופש. אבל הייתי צריכה את העשייה.

בשנה האחרונה היית מאושפזת פעמיים.

כן. לפני שנה בערך הגעתי למצב שהייתי צריכה עזרה, התפרקתי בעבודה וחברה לקחה אותי למיון, שם אבחנו אותי עם דיכאון אחרי לידה והמליצו על אשפוז. זה נשמע לי מופרך בזמנו כי הייתי כבר שנה אחרי הלידה. לא הצלחתי לדמיין את זה אפילו, הייתי לפני רגע בעבודה ויש לי ילדה בת שנה בבית, אני לא יכולה להיכנס עכשיו לאשפוז. זה לא סביר. הייתה שם רופאה שממש התעקשה לקחת אותי לראות את המחלקה. הלכתי איתה, ראיתי שזה נראה בדיוק כמו מחלקת יולדות וסירבתי. ניסיתי להגיע לאשפוז יום וגיליתי שזה לוקח יותר זמן והתהליך הרבה יותר מורכב, ובינתיים המצב התדרדר די מהר. אחרי שבוע חזרתי שוב למיון, שם פגשתי את אותה רופאה. הבנתי שאין לי ברירה ונכנסתי לאשפוז מלא של חודשיים.

כשיצאתי מהאשפוז חשבתי שתיקנו אותי, ויום אחרי זה מיד הלכתי לעבודה. לקח לי בערך חודש להבין שאני לא אחזור לעצמי כל כך מהר, שהשאיפה הזו לפרודוקטיביות ולעשות הכל מאה ממאה היא בעצם חלק מהבעיה.

גם באשפוז עצמו, אני מבינה בדיעבד, הרופאים מדדו את ההתקדמות שלי לפי מידת הפעלתנות שלי. נכנסתי למחלקה עם האנרגיות הגבוהות הרגילות שלי, ומיד החלפתי את הווילונות והזזתי את הריהוט וחידדתי את כל העפרונות בחדר היצירה, עשיתי מלא דפי צביעה, התחלתי לתכנן

סדנאות, השקיתי את העציצים, מיינתי את הספרייה, מה לא עשיתי. והם אמרו "בסדר, חכי". בדיעבד אני מבינה שככל שעשיתי פחות הם ראו שאני מתקדמת בהחלמה שלי, יוצאת מהמאניה הזו שהייתי שרויה בה.

כשיצאתי מהאשפוז פתאום גיליתי את הדיכאון באמת, לא מוסתר בעשייה ובתרופות ובמנגנונים שבניתי סביבו. לא היה לי איך להתחמק ממנו יותר. ואז התחילה התמודדות אחרת, ואחרי כמה חודשים נכנסתי למסגרת של אשפוז יום, שהיא באמת באוריינטציה יותר שיקומית ופחות אקוטית. יש שם כל מיני סדנאות וסוגי טיפולים והצוות מדהים. הולכים לשם כל יום אבל זה משתלב עם שגרת החיים, אני יכולה ללכת לשם ועדיין להוציא את הבת שלי מהגן.

Colouring Book, חוברת הצביעה של ילנה רוטנברג

נדמה לי שממש מאז שאנחנו מכירות אני שומעת אותך אומרת "אני צריכה משהו מחוץ לאמנות כדי להתמודד עם החיים", ואז נכנסת לפרויקטים שנראים עיצוביים, מלאכת יד ועיסוק טכני לגמרי, ושם איכשהו שוב עושה אמנות, ובדרך כלל שם גם קורים מפנים משמעותיים בעבודה שלך. בספר רואים את זה בשפה של הרישומים, הם הופכים

להיות מאד נרטיביים עם מעין מיתולוגיה אישית והשפעות של תולדות האמנות. את אומרת "עשיתי ספר צביעה לחברים שלי", אבל בעצם עשית ספר אמן בהוצאה עצמית.

(צוחקת) זה נכון. לא חשבתי על זה אבל אני חושבת שזה נכון לגבי כל מיני פרויקטים שעשיתי בעבר, ועוד כסטודנטית.

ועשית את זה לגמרי לבד, בלי תמיכות.

התחלתי לעבוד על זה עוד בזמן האשפוז. היה משהו במסגרת של האשפוז שגרם לחלק מהדברים שעסקתי בהם כאמנית להיראות מגוחכים: להגיש קולות קוראים ולרדוף כל הזמן אחרי להציג ולזכות. התעייפתי מזה נורא והרגשתי שאני רוצה פשוט לעשות אמנות. המאמץ התמידי לגרום למישהו לראות אותי שאב ממני כל כך הרבה אנרגיה, והחווייה באשפוז שינתה את איך שאני חושבת על העבודה בסטודיו ובכלל. לא חשבתי שזה הוצאה עצמית, לא חשבתי על תמיכות. פשוט רציתי לעשות חוברת צביעה ועשיתי אותה. יש בית דפוס מתחת לסטודיו ופשוט עשיתי את זה. דייקתי מאד את הדימויים, בסוף אלו ציורים שלי והייתי צריכה להרגיש שהם שלי, אבל לא חשבתי על זה בהתחלה כפרויקט אמנות. רציתי לעשות חוברת צביעה לחברים שלי ולא חשבתי על זה כמשהו שאני צריכה לבקש בשבילו מימון או תמיכה. אני מוכרת אותם, כי יש פה הרבה עבודה. ואני מבינה למה את קוראת לזה ספר אמן – כשסיימתי אותו הופתעתי מכמה שהוא שלם. עיינתי בדימויים כמכלול והבנתי שבאמת יש פה עולם שמספר את עצמו וקצת מסכם את התקופה הזו בחיים שלי, שמדבר אותי הרבה יותר ממה שהתכוונתי.

את מפרסמת באינסטגרם סרטונים שלך צובעת את הדפים ואת צובעת אותם ממש כמו ציירת. את עושה שם מהלכים צבעוניים לא מובנים מאליהם. הדפים עצמם מאד מינימליים.

בטח. בגלל שהם מינימליים הם מאפשרים את כל העבודה בפנים. קניתי באמת את כל ספרי הצביעה שאפשר להעלות על הדעת: אליסה בארץ הפלאות וסודות היער הקסום, ספרים עם דובונים שמוסרים לך מסרים חיוביים וספר שמיועד לאמהות מתוסכלות. מלא. ואף אחד מהם לא סיפק אותי, הם היו צפופים ומכוערים, אפילו הספרים שכאילו שואכים מתולדות האמנות לוקחים את ואן גוך ומפרקים אותו בצורה מכוערת

ומרושלת, ולא נעים לצבוע את זה. הדפים נורא דקים והצבעים עוברים צד, לא חושבים באמת על החוויה הציורית של הספר. אז התחלתי להכין לעצמי.

בחודש הראשון של האשפוז אסור לצאת החוצה. במחלקה היו המון דפי צביעה מודפסים כאלו של מנדלות, גם הם מבאסים ולא עושים חשק. רציתי דפי צביעה מעניינים יותר וחשבתי שבטח גם אחרים ירצו אז התחלתי להכין, בהתחלה של המומינים, אחר כך באמת בהשראת תולדות האמנות כי זה מה שהכי מעניין אותי. בחרתי יצירות טובות לדעתי. נורא נהניתי לצבוע, וכשכבר היה מותר לי לצאת רציתי לקנות ספר איכותי ולהשקיע, אז קניתי ספר גדול של יצירות מופת, שהוא באמת מאד מפורט ועם דוגמאות של הציורים המקוריים כדי שאפשר יהיה להעתיק. אבל נשאבתי לזה בקטע של צביעה ריאליסטית וזה היה יותר מלחיץ ממרגיע. רציתי דברים פשוטים, שמש עם פרצוף, פרח, דברים פשוטים שבתוכם אני אעשה צל ומעברים ויהיה לי כיף לצבוע. דווקא חוברות הצביעה של הילדים הרבה יותר מגניבות. הצורות גדולות ופשוטות יותר ואפשר למלא, אבל הנייר דק ומעפן והצבע עובר נורא בקלות וזה לא כיף. ושוב הבנתי שאני צריכה פשוט לעשות לעצמי.

לצפייה באינסטגרם

עוד באינסטגרם

8 לייקים

הוספת תגובה...

שיתפתי חברה טובה שליוותה אותי בתהליך ועברה חוויה דומה לשלי – בסמיכות גדולה יותר ללידה שלה – בסיפור של דפי הצביעה והיא ביקשה שאכין לה גם. אמרתי שבשמחה, והתחלתי להסתבך. אני גרועה בקומישן, שונאת את זה. התחלתי לחשוב אם היא תאהב את הדפים או לא. אני נכנסת למערבולת כשמזמינים ממני משהו. ניסיתי להכין לה את

מה שאני הייתי רוצה, ואז אמרתי שאם כבר אני עושה לה אני אעשה לעוד אנשים, כי אני חושבת שצביעה זה ממש מגניב ובא לי שזה יהיה זמין לאחרים.

כשהתחלתי באמת לצאת מהמערה הזו שהייתי תקועה בה עם הדיכאון הבנתי כמה מטורלל בחוץ. אני לא קוראת חדשות, אני לא יכולה, אני עושה כל מה שאני יכולה כדי לא לתת לזה לחדור אליי, וממש מבקשת לא לדעת, שלא יספרו לי. אבל אני נפגשת עם זה דרך חברים, דרך השותף שלי לסטודיו. אני יכולה לסמן את ההבראה שלי בזה שאני בכלל מכירה בכך שיש עולם בחוץ. לפני חודשיים זה לא היה אפשרי מבחינתי, לא יכולתי לראות שעתיים קדימה. עכשיו אני מתחילה לאט-לאט להכיר בזה שיש עולם בחוץ ודברים קורים, ואני רואה על חברים שלי כמה קשה להם וכמה הם מושפעים מהמצב הפוליטי ומהסטרס המטורף שאנחנו חיים בו בארץ. זה יוצר מתחים במערכות יחסים, במקומות עבודה, מעלה המון שאלות עקרוניות ופנימיות וכולם מותשים ולחוצים.

יש משהו בדיכאון, ובמיוחד בדיכאון אחרי לידה של אמהות – נדמה שזו התופעה הנדירה הכי נפוצה שיש. כל מי שחוותה את זה מדווחת על בדידות איומה ועל תחושה שאת לבד לגמרי בעולם, היחידה שמתמודדת עם זה, אפילו שאת מכירה המון נשים שעברו את זה. עדיין התחושה היא שאת מקולקלת, פגומה, שמשהו אצלך ממש לא תקין, כי איך יכול להיות שאת לא מאושרת ממה שקורה לך. את מספרת שהכנת לעצמך את הדפים ואמרת "בטח עוד אנשים ירצו". זה נשמע כמו מהלך שממש מתנגד לבדידות של הדיכאון בצורה יותר קונסטרוקטיבית מהמאניה של לבוא ולתלות וילונות במחלקה. את בעצם אומרת "אני לא לגמרי לבד בזה אם יש עוד אנשים שרוצים דפי צביעה".

הצעד הראשון של זה היה בקבוצה שהנחיתי יחד עם עדי דהן בת"א תרבות קריית המלאכה, לפני שנכנסתי לאשפוז. הקבוצה לא עסקה בדיכאון אחרי לידה אלא בצומת של אמנות ואמהות. היא הורכבה מאמניות שהן אמהות לילדים בגילים מאד שונים, אבל כבר אז התאספנו כדי להרגיש שיש לנו מקום לדבר בו על מה שכולנו חוות וכדי לא להיות לבד עם זה.

במובן מסוים, גם כשנכנסתי לאשפוז חיפשתי קהילה. דיכאון אחרי לידה הוא באמת חוויה מאד בודדה ואני בעצם לא ממש הבנתי שמה שאני חווה זה דיכאון אחרי לידה. עניתי על איזה שאלון של טיפת חלב שאמר שאני גבולית, נפגשתי כמה פעמים עם פסיכולוגית וזה התמסמס. הבת שלי נכנסה למשפחתון ואני חזרתי לעבודה והכל היה כאילו כרגיל, עד שהוא כבר ממש לא היה. החוויה המידית אחרי לידה היא קשה אובייקטיבית, וזה חלק מהבעיה: את יולדת ואומרת "קשה לי", והסביבה אומרת לך "נכון, זה קשה". אין שום דרך למדוד מתי נגמר הקשה האוניברסלי ומתחיל הקשה האישי. קשה לך נורא ואומרים לך "נכון, לכולם קשה". לזהות בעצמך דיכאון אחרי לידה, בטח בלידה ראשונה, מרגיש ממש בלתי אפשרי.

נדמה לי שגם המעט ששמענו על דיכאון אחרי לידה, לפחות בדור שלנו, היה גרסה מאד רדוקטיבית וקיצונית שמופיעה במבני אישיות מאד ספציפיים, סיפורי "היא לא הסכימה להרים את התינוק". אבל בדרך כלל זה לא נראה ככה. רוב האמהות שסובלות מדיכאון אחרי לידה כן אוהבות את הילדים שלהן ומחוברות אליהם, ועדיין קשה להן מאד.

נכון, ולכן אני אומרת שאין שום נקודת ייחוס להבין אם את בדיכאון. את לא מה שהיית, בן או בת הזוג שלך הם לא מה שהיו, הגוף שלך בטח לא מה שהיה וגם המוח לא – הכל חדש. זה קצת כמו גיל התבגרות נוסף. זה לא שאת חיה את חייך השגרתיים ופתאום שמה לב שאת ישנה כל היום ולא רוצה לאכול או לצחצח שיניים. אף אחד לא מופתע מזה שעם תינוקת בת חצי שנה את לא ישנה, לא אוכלת ולא מצחצחת שיניים.

חודש אחרי שנכנסתי לאשפוז כתבתי פוסט בפייסבוק על מה שקורה, ופנתה אליי באמת כמות מטורפת של נשים, באופן פומבי ופרטי, גם נשים שאני לא מכירה. גם עכשיו, שנה אחרי, אני עדיין מקבלת פניות. בכל פעם מישהי אחרת פונה ומספרת לי שגם היא חוותה את זה, ואיזה יופי שכתבתי כי לא מדברות על זה. באמת נורא קשה להבין איפה עובר הגבול בין "קשה ללדת ילדים" לדיכאון אחרי לידה אמיתי, שיכול ממש להביא אותך לגבול בין חיים למוות. ובכלל לידה זה גבול ממשי בין חיים ומוות.

כשאני חושבת על זה, החיפוש אחרי תחושת שייכות וקבוצת ייחוס התחיל אפילו לפני קבוצת השיח ולפני האשפוז, אולי אפילו כשהתחלתי לעשות פורטרטים בוכים. אחרי הלידה לא יכולתי להמשיך לעבוד בטכניקה שעסקתי בה במשך כמה שנים לפני הלידה: ציורי איירבראש שעשיתי רק בסטודיו. אבל כשהבת שלי ישנה, או כשהייתי מוצאת רגע, ציירתי קצת בפוטושופ: ציירתי חברים שלי בוכים, עם הכיתוב "פלורה גם בוכה", "עדי גם בוכה", "שאייה גם בוכה", "מעין גם בוכה". בסוף גם הדפסתי חלק מהציורים על כריות, והעליתי לאינסטגרם. היה בזה משהו אינטימי באופן יוצא מגדר הרגיל, כי הן לא ישבו מולי ובכו, אני חיפשתי תמונות שלהן ברשתות החברתיות, דמיינתי איך הן ייראו בוכות וציירתי את איך שאני מדמיינת אותן בוכות. ציור זה תהליך שלוקח הרבה זמן, וככל שאת מתעמקת בו את מפתחת יותר אמפתיה. הרגשתי שאני מבינה למה הן בוכות. אני אולי לא יודעת למה, אבל אני מבינה. לפעמים אלו היו חברים וחברות שלא הראו לי את הצד הפגיע שלהם, מעולם לא ראיתי אותם בוכים ואני לא יודעת למה שזה יקרה להם, אבל מתוך הציור פיתחתי אמפתיה מאד גדולה. ניגשתי לעשייה הזו מתוך מקום של רחמים עצמיים מאד גדולים, בכיתי כל יום והייתי אומללה. זה היה נורא. ולחשוב על זה שאני לא היחידה שיש לה סיבה לבכות עזר לי מאד לצאת מזה, להרגיש שיש לי שותפות.

עבורי יש לציורים הללו גם איזשהו מימד מקליל, כמעט קומי. כשעשיתי אותם הייתי כל כך אומללה, עמוק ברחמים עצמיים. יש משהו בציורים משהו שקצת מגחך על עצמו וזה עזר לי לראות את עצמי מהצד ולצחוק.

ילנה רוטנברג, זוג כריות בוכות

המהלך של דפי הצביעה שונה, בעיניי. כשאת מציירת אנשים בוכים את מחפשת קהילה כתמיכה במצוקות הפנימיות שלך. כשאת מכינה להם דפי צביעה את אומרת "אני לא לבד בזה, ויש לי משהו שיכול לעזור לכולנו". זה אקט הרבה יותר פרוגרסיבי של החלמה.

זה נכון. באופן כללי אני בנאדם די מתנשא, אולי לא רואים עליי אבל זה נכון. וכשיצאתי משנה של אשפוזים הרגשתי שהסתכלתי ימינה ושמאלה על אנשים סביבי ואמרתי "וואי, אתם לא מבינים כלום". הרגשתי שיצאתי מהצד השני של זה ואני יודעת משהו שאתם לא. רכשתי כל כך הרבה כלים להתמודדות ופתאום ראיתי עד כמה כולם מסביבי מתמודדים עם קושי. רציתי להגיד להם "תשמרו על עצמכם": על השפיות, על הבריאות. עבורי הדיכאון שחווייתי היה תסמין, קטליזטור שהבהיר לי משהו על החיים שחייתי לפני. כשהיינו יותר צעירים היינו

שומעים על כל מיני אנשים שנניח נסעו להודו ובעקבות איזשהו סם אכלו סיבוב, התפלפו. הסמים הרי הוציאו משהו שהיה שם בפנים, אבל אפשר לאבד את השפיות שלך בגלל אירוע אחד. לפעמים זה קורה לאנשים גם בלימודי אמנות. במובן הזה לידה היא כמו טריפ רע שיכול לעשות לך סיבוב. בדיעבד אני מבינה את זה כמובן, אני לא חושבת שיש מישהי שבאמת יכולה שלושה חודשים אחרי לידה ראשונה להגיד "יש לי דיכאון אחרי לידה ואני צריכה עזרה והכרה". את לא באמת יכולה להבין את זה מיד. בינך לבין האבחנה יש תהום של מורכבויות וניואנסים, אבל בדיעבד אני מבינה שהלידה והדיכאון שאחריה הציפו כל מיני דברים שישבו מתחת לפני השטח, ואני לא אחזור להיות מי שהייתי לפני. זה לא אירוע שקרה וחלף, אני בנאדם אחר ואני צריכה ללמוד מחדש איך לחיות בעולם הזה. יש הרבה דברים שלמדתי בשנה האחרונה על איך לחיות עם זה ואני רואה סביבי חברים ואנשים יקרים שמתמודדים עם דברים נורא קשים, ואני רוצה לשתף אותם בכלים שהאשפוז נתן לי ובמה שאני מאחלת לעצמי בחיים החדשים האלה: יותר רוגע, יותר שקט, פחות פרודוקטיביות. אני רואה את כולם סביבי באטרף, גם סביב המצב הפוליטי וגם בכלל, והלוואי שהייתי יכולה לקחת בזה חלק, אבל רציתי להגיד לכולם "תשמרו על עצמכם".

יש בדימויים שמרכיבים את הספר משהו מאד נרטיבי, כמו מיתולוגיה כזו עם דמויות ארכיטיפיות. האמא, הירח, המים. הם מדברים באופן מאד מובהק את השפה החזותית שלך מהשנים האחרונות, ויש עליהם השפעות חזקות של רנסנס מוקדם/סוף ימי הביניים, המון תוכן בלי מילים.

כמו שאמרתי, רציתי לעשות משהו כיפי וקליל ולא להישאב לתוך הדימויים כמו שאני יודעת לעשות. בוודאי שבסוף זה מה שקרה. אני באמת מאד אוהבת את הרגע בתולדות האמנות שבין ימי הביניים לרנסנס, בגלל השפה החזותית שלו: התפר בין הסימבולי לריאליסטי, שיושבים עליו המון דברים שאנחנו מכירים מחיי היומיום שלנו, כמו הדימויים של קלפי הטארוט. אלה הרבה דימויים אוניברסליים שנמצא ברוב התקופות בתולדות האמנות, כל מיני דימויים שהם ממש הבסיס הוויזואלי של התרבות שלנו ואיתם רציתי לעבוד. סימנים ראשוניים כאלה, כדי לא להסתבך עם משמעות. בעצם יש בכל הדימויים המון עיסוק בלידה, פוריות ומוות. זה הבסיס החזותי של האנושות – השמש

והירח, לידה ומוות. שם מתחילה החוויה האנושית, מיטלטלת בין חיים למוות. אז לשם אני חוזרת, לבסיס הזה. זה היה לי אך טבעי, ולא רציתי לנתח את זה אינטלקטואלית, פשוט חיפשתי משהו אוניברסלי וגדול.

אני חוזרת כל הזמן לתקופה הזו, התפר בין ימי הביניים לרנסנס, באופן טבעי. התקופה הזו מקפלת בתוכה את הדברים הכי משמעותיים בעיניי בחוויה האנושית. הם כבר לא רק הסימונים שהכרנו בימי הביניים, אבל זה עוד לא הספציפיות של הרנסנס. במרווח הזה מצליחה להתנסח איזו חוויה אנושית מאד בהירה שהיא גם ספציפית וגם אוניברסלית.

אחרי הלידה הרגשתי פתאום חלק מאיזו שושלת נצחית של נשים שעברו את החוויה שאני חווה כרגע – את והגוף שלך והרגע הזה שעברת, בין חיים למוות, זה מחבר אותך, את נהיית חלק ממהו. אני כבר לא יכולה להסתכל על דימויים של מריה וישו בלי ההקשר הזה של דאגה אימהית. אימהות שהילד שלהן חולה או נהרג או נפטר חס וחלילה, האבל הוא אותו אבל. זה נורא בסיסי.

זה גם אבל של האם על מי שהיא הייתה. הרבה לפני האבל הפוטנציאלי, יש בלידה אבל על מי שהיית ולא תחזור. יש פה אבל מאד קונקרטי על אישה שאת לא תהיי יותר.

נכון, ולקח לי המון זמן להבין את זה. היה לי קשה אחרי הלידה ואני זוכרת שחברה אמרה לי, "זה בסדר להתאבל רגע על מה שהיית". זה בסדר.

רוטנברג מציגה בימים אלו את תערוכת היחיד "בוכות" בגלריה 2 (אוצרת: שרון גולן). ביום שבת, 24.06 יתקיים מפגש צביעה עם האמנית במסגרת התערוכה.

ילנה רוטנברג לי ברבו ספר אמן ספרים ראיונות

שיתוף 138

פוסט

29.07.25
אכיפת בעיר: דוח"ת ו
גלגלי

29.07.25
ביצע עבירת תנועה ונתפס עם מגוון
חומרים החשודים כסם ברמת גן

29.07.25
מיזם מיוחד של עזר מציון חיבר בין
תלמידות כיתה ה' לנשים בנות הגיל
השלישי

עמוד הבית / חולון / חדשות חולון

נציגה חולונית באירוע האמנות השנתי המרכזי של ישראל

האמנית ילנה רוטנברג אג'וקו מחולון נבחרה להשתתף ביריד צבע טרי
לאמנות ולעיצוב - אירוע האמנות השנתי המרכזי של ישראל

מערכת האתר | 13.05.25 | 15:00

ילנה רוטנברג אג'וקו, בת 33, מחולון, נבחרה להשתתף ביריד צבע טרי לאמנות
ולעיצוב שיתקיים בתאריכים 21-26 במאי במרכז הטכני קרמניצקי בתל-אביב.
יריד צבע טרי הוא אירוע האמנות השנתי המרכזי של ישראל.

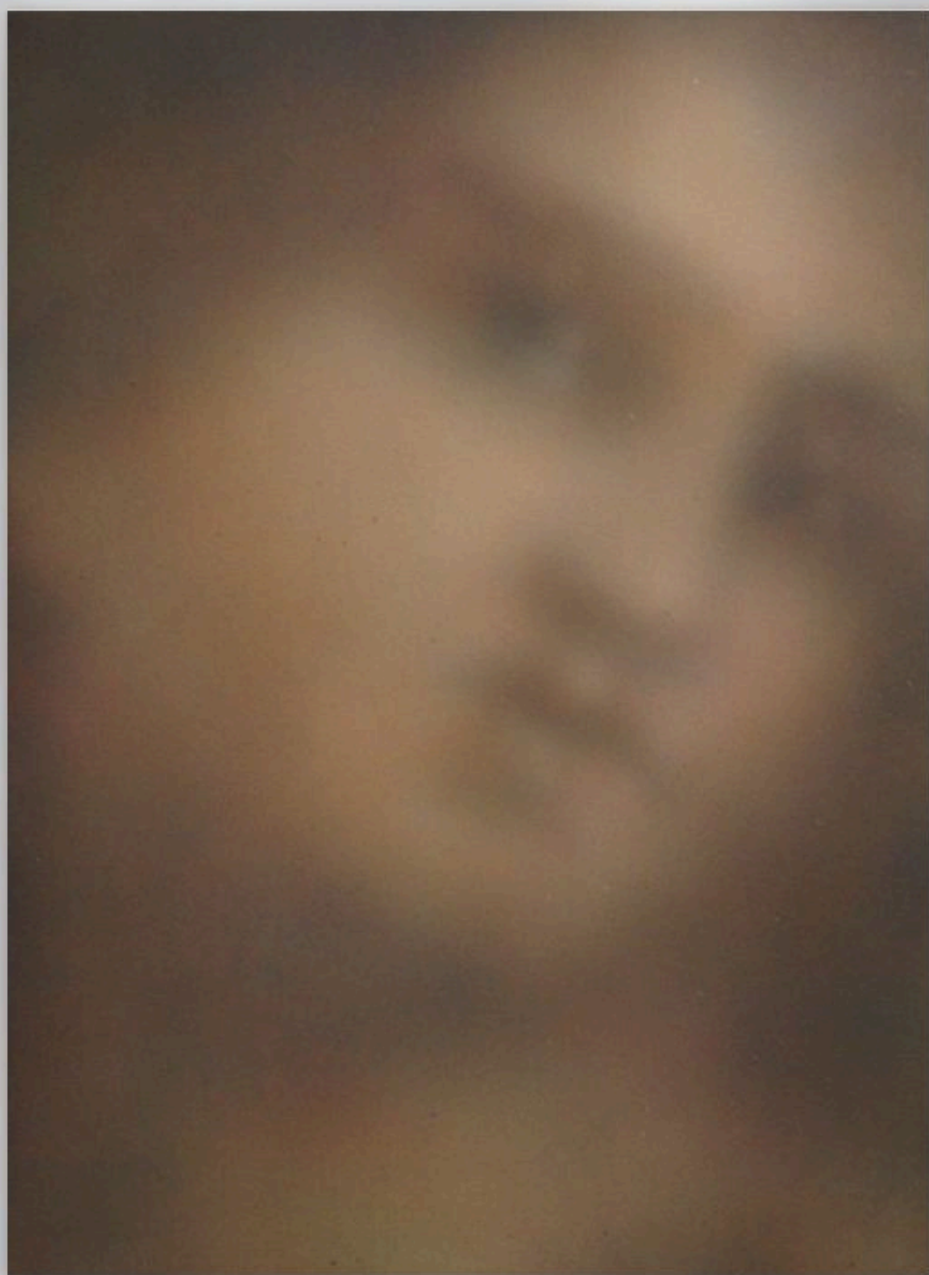
ילנה עלתה לישראל מברה"מ בגיל שנתיים. היא בוגרת תואר ראשון באמנות רב
תחומית, שנקר (2014), ותואר שני בבצלאל (2018).

| ילנה רוטנברג

צילום: יחצ

ילנה תציג ביריד ציורים שנעשו באיירבראש ומתארים מגוון רחב של דימויים. הגורם המאחד בגוף העבודות שלה היא חומריות מפוזרת, מתמוססת ומעורפלת, המייצרת תחושה של פנטזיה או זיכרון חלקלק. סדרת הציורים ביריד נוצרה בהשראת מרחבים מדומיינים כמו סביבה של משחק מחשב או ציור תנ"כי מהרנסאנס. הטשטוש החומרי מגלם את הטשטוש הקונספוטואלי.

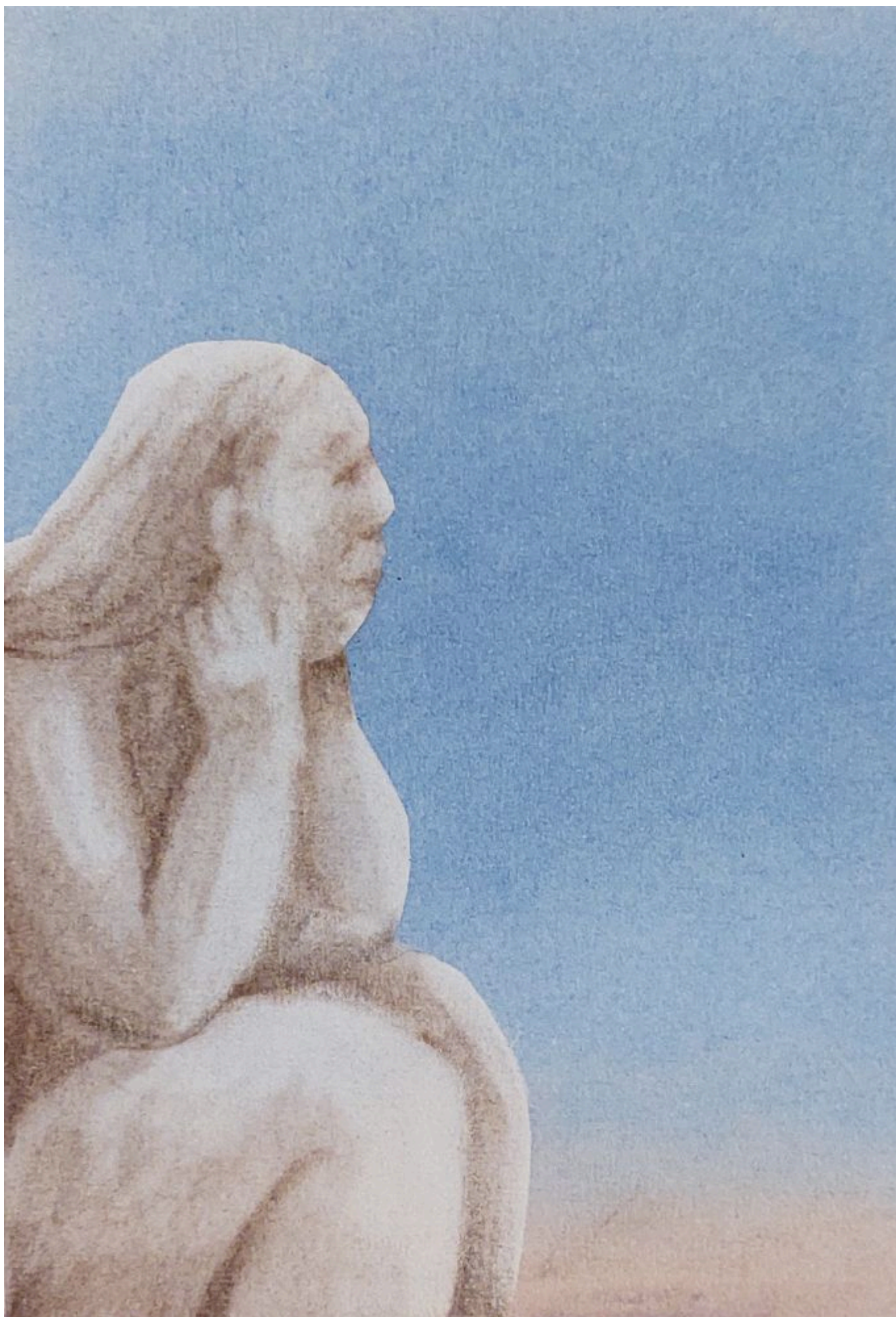
. |

צילום: ילנה רוטנברג

יריד צבע טרי, המתקיים בשיתוף עיריית תל־אביב - יפו ובחסות ראשית של קבוצת הראל ביטוח ופיננסים וחברת הביטוח ZURICH.

היריד, מייסודן של שרון טילינגר ויפעת גוריון, מפגיש בין הקהל הרחב לבין אמניות ואמנים מצליחים ומבטיחים, עיצוב חדשני ורעיונות מפתיעים. הוא מאפשר רכישה של עבודות מאת מיטב היוצרות והיוצרים הפועלים בישראל, תוך זיהוי וטיפוח הדור הבא של הכישרונות המקומיים. כל זאת מתוך מטרה לתמוך בעולם התרבות המקומי, להפגיש את הקהל עם אמנות ועיצוב איכותיים, להנגיש שיח על תרבות בגובה העיניים, ולעודד יצירה ישראלית.

ניתן לרכוש כרטיסים באתר היריד: www.freshpaint.co.il

| חלק מיצירותיה של ילנה

ילנה רוטנברג - זוכת פרס מוזס לציור 2019

ילנה רוטנברג היא הזוכה בפרס לציור לאמנים צעירים ע"ש אסנת מוזס לשנת 2019, News: פורטפוליו בשיתוף בית האמנים ירושלים. תציג תערוכת יחיד בשנה הקרובה בבית האמנים

בית האמנים ירושלים הודיע על זכייתה של ילנה רוטנברג בפרס לציור ע"ש אסנת מוזס לאמנים צעירים לשנת 2019. הפרס המשלב מענק כספי בסך 10,000 שקל ותערוכת יחיד בבית האמנים בירושלים, הושק בשנת 2007. תערוכתה של רוטנברג תיפתח בבית האמנים ירושלים ב-7 בספטמבר. טקס הענקת הפרס ייערך ב-27 באוקטובר 2019.

רוטנברג, ילידת ברית המועצות 1991, עלתה לארץ בגיל שנתיים. היא בוגרת לימודי התואר השני באמנות בבצלאל, ותואר ראשון לאמנות בשנקר. בנימוקיהם להענקת הפרס כתבו חברי ועדת השיפוט, שי אזולאי, מרים כבסה וזויה צירקסקי: "ציוריה של ילנה רוטנברג מעוררים סקרנות ומעידים על אינטליגנציה ציורית המושתתת על ידע רחב ועל חוכמת סטודיו. הם מבקשים מן המתבונן להתקרב ולהשתהות על הפרטים המתעתעים, המרכיבים את מושאי הציור, שהם מופרים ובלתי מופרים בעת ובעונה אחת. בציוריה מציעה רוטנברג שפת ציור עדכנית וחדשנית, המגיעה מציורי הגרפיטי ומן הצילום המידי והזמין, המופץ ברשתות החברתיות

"כמו בצילום, היא עורכת את הדימוי המצויר, משחקת עמו והופכת אותו לדינמי, תוך שהיא מנצלת, בין השאר, את כשליו המובנים, כגון מיסוך, טשטוש והיעדר מיקוד. נושאי ציור יומיומיים, בנאליים לכאורה – כמו מנגל המוני בחיק הטבע (עלהאש, 2018) וסלפי מול אתרי תיירות (חטיפת אירופה, 2019) – מעידים על חשיבה ועל דיאלוג ציורי עם 'הנושא', כאשר בכל מיזנסצנה/סנפשוט מתקיימות זו לצד זו תלישות ושייכות, היפרדות והתלכדות"

ילנה רוטנברג היא זוכת הפרס לציור ע"ש אסנת מוזס לאמנים צעירים לשנת 2019

פורסם ב 16.6.19

בצלאל מברכת את ילנה רוטנברג, בוגרת התכנית לתואר שני באמנויות MFA, על זכייתה
בפרס מוזס.

הפרס על שם אסנת מוזס לאמנים צעירים מוענק מאז 2007. הוא כולל מענק כספי בסך
10,000 ₪ ותערוכת יחיד בבית האמנים בירושלים.

מנימוקי השופטים: "ציוריה של ילנה רוטנברג מעוררים סקרנות ומעידים על אינטליגנציה
ציורית המושתתת על ידע רחב ועל חכמת סטודיו. הם מבקשים מן המתבונן להתקרב
ולהשתהות על הפרטים המתעתעים, המרכיבים את מושאי הציור, שהם מוכרים ובלתי
מוכרים בעת ובעונה אחת.

בציוריה מציעה רוטנברג שפת ציור עדכנית וחדשנית, המגיעה מציורי הגרפיטי ומן הצילום
המיידני והזמין, המופץ ברשתות החברתיות. כמו בצילום, היא עורכת את הדימוי המצויר,
משחקת עמו והופכת אותו לדינמי, תוך שהיא מנצלת, בין השאר, את כשליו המובנים, כגון
מיסוך, טשטוש והיעדר מיקוד. מעצם השימוש באיירבראש (airbrush) כטכניקה ציורית,
כל אלה הופכים לשפה ציורית מורכבת, המעניקה לציור "תכונות רחוב" על בד".
לקריאה נוספת:

13.6 ערב רב

דימוי מימין: חטיפת אירופה, 2019, אקריליק על קנווס, 75X75

1/6

הידיעה הבאה

תיק עבודות ילנה רוטנברג אג'וקו

00:00

00:00

האמנית ילנה רוטנברג אג'וקו, שתשתתף בחממת האמנים.ות ביריד צבע טרי שייפתח השבוע, היא בוגרת התואר הראשון בבית הספר לאמנות רבת-חומית בשנקר והתואר השני באמנויות בבצלאל, זוכת פרס אסנת מוזס ופרס משרד התרבות והספורט.

בשנים האחרונות היא מזוהה בעיקר עם טכניקת העבודה הייחודית שלה, באיירבראש – שגילתה מכל המקומות דווקא במהלך חילופי סטודנטים בסנט פטרסבורג. "בבצלאל הייתי צריכה פעם בשבוע לדבר על העבודה שלי במילים, שהן לא המדיום שלי. כשהגעתי לרוסיה היו אפס ציפיות, יכולתי לעבוד בלי להסביר את עצמי. קניתי איירבראש והתחלתי להתנסות. מאז לא הסתכלתי אחורה".

רוטנברג אג'וקו עוסקת בעבודות שלה במבט, כזה שמתבונן גם פנימה ורק החוצה. "עד שנולדה לי ילדה הייתי מסתכלת רק החוצה. עסקתי הרבה באיך אני יכולה לראות את אותה הסביבה בעיניים שונות. כשהתחילה הקורונה התחלתי להתעסק בבניית מרחבים למשחקי מחשב ובתלת-ממד. יש בהם משהו שדומה לאופן שבו אנחנו מתנהגים כתיירים או חווים את הסביבה כתיירים".

היא שואפת שהציור ייתן לצופה מרחב נשימה: "אני מרגישה שאנחנו נחנקים ורוצה לתת לעין רגע של מנוחה. אבל כן יש בעבודות דברים מטרידים, כאלה שלא ברור אם רואים לא רואים". המבט מושפע גם מהמצב המנטלי שלה ושל הסביבה (בין השאר, מיגרנות): "המבט הוא כלי שאמור לתווך בין הסביבה לבין המוח שלנו, אבל הוא לא כלי אמין. הוא מושפע מהמון גורמים. תמיד הרגשתי שאני לא סומכת על עצמי. אני תוהה עד כמה מה שאני רואה מייצג את מה שבאמת קורה".

ביריד צבע טרי הקרוב היא תציג עבודות מהשנה וחצי האחרונות, גם הן נוצרו באיירבראש, במקביל לסדרת

עבודות בפסטל יבש ש"נותן לשחזר את הטכניקה של איירבראש". למרות שהעבודות יחסית קטנות, היא חולמת בגדול. "המטרה שלי לשנתיים הקרובות היא לעבוד בקנה מידה גדול. בסטודיו הנוכחי אני לא יכולה, אבל יש לי תכנית אמביציוזית ואני עובדת על לאפשר את התנאים". אנחנו סומכים עליה.

ילנה רוטנברג: מכאן אפשר לראות

אוצרת: אור תשובה

26/06/2021 - 04/03/2021

מכאן אפשר לראות, 2020, אקריליק על בד

תערוכתה של ילנה רוטנברג **מכאן אפשר לראות** נוצרה כמחווה לאדריכלות בית יד לבנים, שבו היא מוצגת.

המבנה, שהוקם בשנת 1953 ביוזמת ארגון ההגנה ועיריית פתח תקווה, נחשב למפעל הנצחה ראשון מסוגו במדינת ישראל. הקמתו שיקפה תפיסה חדשה המבקשת להחליף את האנדרטאות והמצבות האילמות ב"בית חי", שיקיים את החיים שציוו הנופלים במותם. "הבית", כפי שהוא נקרא בפי רבים עד היום, נועד לשמש כמקום מפגש, התייחדות ותמיכה הדדית עבור משפחות הנופלים, אך גם לרכז מגוון רחב של פעילות אמנותית, תרבותית וחינוכית למען תושבי העיר.

בהיעדר תקדים מוכר להנצחה מסוג זה, התפתחו תכנון הבית והפעלתו לאורך השנים בבחינת "למידה תוך כדי תנועה". ברשימותיהם משנות השישים סיפרו מתכנניו, האדריכלים אנדריי לייטרסדורף ואיליה בלזיצמן, על הקושי שבתכנון מבנה כמונומנט הנצחה רב-רושם שיתפקד בה בעת כמבנה ציבורי ושווק פעילות. לא רק זאת, הוסיפו, אלא "שבשלבי הראשית היו עדיין קווי הפעולה הממשית ב'בית' בלתי ברורים בהחלט".^[1] מסיבה זאת, בין היתר, נבנה המתחם בשלבים, ובעשור הראשון לקיומו נוספו לו בהדרגה גם אגף קרול (כיום משרדי מחלקת החינוך), מבנה "זכר ראשונים" ומוזאון האמנות.

חדר זה, המכונה כעת "גלריית האוסף" ומוקדש לתערוכות מתחלפות העוסקות בחקר אוסף האמנות, קריית המוזיאונים והסביבה, מגלם אף הוא את השינויים שידע המתחם בשבעת העשורים שחלפו מהקמתו. במקור נקרא "חדר תולדות ההגנה" ואכלס תצוגה היסטורית של הארגון, אולם בהמשך הוסב לפעילות חינוכית עם ילדים ובני נוער ואף זכה לכינוי "חדר הפרחים והשלום" על שם הפרחים שציירו על קירותיו תלמידי בית ספר יד לבנים הסמוך לאחר מלחמת יום הכיפורים.

בשנות התשעים עבר המבנה שינויים אדריכליים שבמסגרתם הוסב אולם התערוכות בקומתו העליונה לאודיטוריום וחלונותיו הצפוניים נאטמו. בראשית שנות האלפיים עבר המתחם כולו שיפוץ נרחב. האקלים הבטחוני של ימי האינתיפאדה השנייה הוביל להגבלת המעבר מגן העצמאות ולהחלפתו ברחבה מוגבהת, וכן לגידור המתחם וקביעת השער הראשי במיקומו הנוכחי, מול המוזאון לאמנות. בשלב זה נאטמו גם חלונות הגלריה והיא הוכשרה מחדש כחלל תצוגה.

תערוכתה של רוטנברג נשענת על מחקר היסטורי המתחקה אחר הגנאלוגיה האדריכלית של בית יד לבנים. שמונת הציורים, שצוירו במיוחד עבור חלל הגלריה, מייצגים במיקומם ובמידותיהם את חלונות הזכוכית שנקבעו במבנה המקורי. נופי בנייני השיכון ושטחי הבר הנשקפים מהם לקוחים משכונת רמת ורבר שבה שוכן המוזאון וכמו מבקשים לשוב ולחבר בין מבנה הבית לסביבתו.

רוטנברג מציירת בטכניקת "אייר בראש", שבה צבע המרוסס באמצעות מדחס אוויר יוצר במהירות כתמים אווריריים ועמומים, המאפשרים התפרשות על משטחי ענק. סגנונה הייחודי שואב השראה מציורי גרפיטי ומזכיר צילום דיגיטלי מפוקסל, המתלכד לכדי דימוי ברור ככל שמתרחקים ממנו. כמו זיכרון עמום, נופי העיר היומיומיים מגלים את עצמם למתבוננים המשתהים מולם ומאזכרים את ציורי הפרחים והבתים שעיתרו את קירות החדר במשך עשרות שנים. מחווה זו, גם אם אינה יודעת לגבור על הגדרות הממשיות המפרידות כיום בין המוזאון לשכונה, מאירה את השינוי האדריכלי באור ביקורתי ומבקשת להציב את התשתית האדריכלית והתמורות בה כסמן פוליטי וחברתי וכמושא דיון בפני עצמו.

התצלומים והפריטים הארכיוניים בתערוכה באדיבות הארכיון לתולדות פתח תקוה ע"ש עודד ירקוני.

תודתנו נתונה לארכיון משרד לייטרסדורף-בלזיצמן, אורה באור, דרורית גור אריה, גליה דוביזון, ונוני ירון על תרומתן לפיתוח והשלמת המחקר ההיסטורי.

^[1] א. לייטרסדורף וא. בלזיצמן, 'תכנית מפעל הזכרון בפתח-תקוה', מתוך: עלי עשור: עשור לבית "יד-לבנים",